

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2018-217

5.4.2018

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Gjenlevende ektefelle – forsørgertap – tap av hjemmearbeidsevne – ménerstatning – fal. § 19-9.

Forsikrede (klagers ektefelle) gikk av med alderspensjon i 2008. Han fikk konstatert mesoteliom i brysthinnen i 2014 etter å ha vært eksponert for asbest 1962-1990. Nav godkjente 2.2.14 sykdommen som yrkessykdom, og tilsto ménerstatning i gruppe 8. Forsikrede hadde ikke fremmet krav om erstatning under yfl. før han døde. Tvist om ektefellen (klager) hadde krav på erstatning for forsørgertap. Videre tvist om det forelå grunnlag for erstatning for hjemmearbeidstap og menerstatning. Nemnda konkluderte med at klager hadde krav på forsørgertapserstatning etter standardforskriftens § 6-1, samt begravelsekostnader etter § 6-3. Selskapet fikk medhold i at det ikke var grunnlag for krav om menerstatning, samt øvrige krav etter forskriftens kapittel 2 og 3. Klager fikk delvis medhold.

Saksfremstilling

Klagers ektefelle, forsikrede (1944-2015), gikk av med pensjon 29.2.08. Han hadde vært eksponert for asbest 1962-1990, og fikk i mars 2014 konstatert mesoteliom i brysthinnen.

Forsikrede krevde ménerstatning av Nav, og Nav godkjente 5.6.14 malignt mesoteliom som yrkessykdom og tilsto ménerstatning i gruppe 8.

Forsikrede døde 19.4.15. Selskapet fikk melding om dette 27.11.15. Klager krevde erstatning for forsørgertap med renter, begravelsesutgifter, ménerstatning, utgifter i forbindelse med salg av bolig og erstatning for tapt hjemmearbeidsevne.

Selskapet avsto kravene om forsørgertap og erstatning for tapt hjemmearbeidsevne, med henvisning til at forsikrede var pensjonert da yrkessykdommen ble konstatert. Kravet om ménerstatning ble avslått fordi selskapet først var blitt kjent med sykdommen etter forsikredes død. Krav om utgifter tilknyttet salg av bolig ble også avslått. Dette kravet ble ansett for fjernt og avledet i forhold til yrkessykdommen. Krav om erstatning for begravelsesutgifter ble avslått med henvisning til at NPE hadde utbetalt kr 100 000 á-konto, og at beløpet oversteg hva de etterlatte hadde krav på etter yfl.

Klager har i det vesentlige anført at erstatning etter standardforskriften § 6-1 ikke skal utmåles lavere enn 3 G. Siktemålet er ikke bare å dekke bortfall av skadelidtes arbeidsinntekt, men også tapt omsorgsevne og pensjon. Dette er i tråd med ordlyden, som tar sikte på å erstatte bortfall av faktisk forsørgelse. Dersom rett til erstatning forutsatte forsørgelse gjennom arbeidsinntekt, så ville dette fremgått av lovens ordlyd. En så drastisk innskrenking av skadelidtes erstatningsrettslige vern som selskapets forståelse innebærer, kan ikke forutsettes ut fra en diffus sammenheng. I erstatningsretten ellers er det avgjørende om det foreligger faktisk forsørgelse, og ikke med hvilke midler forsørgelsen skjedde, jf. skl. § 3-4 første ledd. Tilsvarende er også sikker rett etter bal. Det fremgår av forarbeidene til yfl. § 12 at bestemmelsen tilsvarer alminnelig erstatningsrett, og at det

avgjørende er om arbeidstakeren faktisk forsørget de etterlatte. Rt. 2012 s. 1515 gjaldt et tilfelle hvor skadelidte allerede hadde fått utbetalt full grunnerstatning. Erstatning for tap av forsørger ville i den saken ha ført til at skadevolder hadde måtte erstatte samme tap to ganger. Her er det imidlertid ikke betalt noen grunnerstatning. Høyesterett la i dommen til grunn at rett til erstatning forutsetter faktisk forsørgelse, og ikke bortfall av arbeidsinntekt. Dette er også i samsvar med grunnleggende erstatningsrettslige prinsipper.

Dødsboet har krav på erstatning for utgifter og påført tap pga. redusert hjemmearbeidsevne jf. yfl. §§ 12 og 13. Det er sikker rett at krav på erstatning av utgifter og tap som ligger tilbake i tid overføres til arvingene.

Ménerstatning er i utgangspunktet en personlig ytelse som bortfaller ved skadelidtes død, med mindre kravet er godkjent eller rettskraftig avgjort, jf. skl. § 3-10. Hadde arbeidsgiver fulgt opp saken da skaden ble kjent, skulle ménerstatningen vært utbetalt da kravet ble godkjent av Nav. Det fremstår som en urimelig fordel for skadevolder om saksbehandling på dennes side innebærer at skadelidtes krav bortfaller.

Selskapet har i det vesentlige anført at tap i fremtidig inntekt som hovedregel beregnes frem til pensjonsalder (67 år), jf. blant annet Rt. 1984 s. 1246. Forsikrede fylte 67 år i 2011, og hadde gått av med pensjon i 2008. Det ville ikke ha vært grunnlag for å tilkjenne ham erstatning for tap i fremtidig inntekt etter standardforskriften kapittel 3 om selskapet hadde fått melding om sykdommen før dødsfallet. I Rt. 2012 s. 1515 ble lagt til grunn at erstatning for fremtidig inntektstap og forsørgertapserstatning er alternative ordninger, og som derfor i utgangspunktet gjensidig utelukker hverandre. Da avdøde selv ikke ville hatt krav på grunnerstatning har ikke de etterlatte krav på erstatning for forsørgertap. Standardforskriften § 6-1 tar sikte på å kompensere for bortfall av avdødes pensjonsgivende inntekt, og kan ikke komme til anvendelse alene på bakgrunn av bortfall av alderspensjon når det ikke foreligger et faktisk fremtidig inntektstap. Bortfall av avdødes alderspensjon er uansett delvis kompensert gjennom rett til etterlattepensjon.

Tap av hjemmearbeidsevne inngår i utgangspunktet i grunnerstatningen utmålt etter standardforskriften kapittel 3, jf. Rt. 1998 s. 1916. Det er ikke grunnlag for slik erstatning. Tap av hjemmearbeidsevne er en form for fremtidig inntektstap som bortfaller ved den direkte skadelidtes død, jf. Rt. 2006 s. 684.

Navs vedtak om ménerstatning utløser ikke automatisk rett til ménerstatning etter yfl. Selskapet kan ikke identifiseres med forsikredes arbeidsgiver, jf. FSN-6340.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder hvilke krav på erstatning klager og dødsboet etter forsikrede har etter yfl.

Yrkesskedeforsikringsloven § 12 regner opp de tap som yrkesskedeforsikringen skal dekke (lidt tap, tap i fremtidig erverv og utgifter som skaden antas å påføre skadelidte i fremtiden, samt ménerstatning). Etter paragrafens annet ledd skal forsikringen "ved dødsfall gi erstatning til dem som arbeidstakeren helt eller delvis forsørget". Yfl. § 13 annet ledd åpner for fastsettelse av "regler om utmåling av erstatning etter lova". Når slike regler er fastsatt, gjelder disse i stedet for bestemmelsene i skadeserstatningsloven.

Regler om standardisert erstatning etter lov 16. juni 1989 om yrkesskedeforsikring (standardforskriften) ble fastsatt ved forskrift 21. desember 1990 nr. 1027. Forskriftens kapittel 3 regulerer fastsettelse av erstatning for tap av fremtidig inntekt, kapittel 4 ménerstatning og kapittel 5 etteroppgjør. Forskriftens kapittel 6 gjelder erstatning ved dødsfall.

Etter § 6-1 første ledd er erstatningen til ektefelle ved dødsfall i utgangspunktet 15 G, men etter femte ledd reduseres erstatningen etter første ledd for hvert år avdøde var over 46 år med 5 %, likevel ikke med mer enn 80 %. Forarbeidene til standardforskriften er tatt inn som vedlegg til NOU 1994:20 Personskade. Det fremgår av merknadene til utkastets § 8 fjerde ledd at utvalget har lagt til grunn at det "kan være en viss forsørgelse fra ektefelle eller samboer også etter at denne er gått av med pensjon. Utvalget har tatt høyde for dette i utkastet fjerde ledd annet punktum ved at erstatningen skal reduseres med 80 prosent". Nemnda kan ikke se det annerledes enn at klager, forutsatt at det forelå forsørgelse, i dette tilfellet har krav på erstatning etter § 6-1 første ledd, jf. femte ledd. I tillegg kommer morarenter etter paragrafens siste ledd.

Nemnda kan på den annen side ikke se at klager, eller dødsboet, har krav på å få utbetalt ménerstatning. Kravet var verken meldt til selskapet eller forfalt da forsikrede døde, og dødsboet har da ikke noe krav. Klager har vist til at Nav tilkjente forsikrede ménerstatning, og at Navs vedtak må være bindende for selskapet. Navs vedtak binder imidlertid ikke selskapet. Klager har også anført at kravet var meldt til arbeidsgiver før forsikrede døde. Nemnda kan ikke se at anførselen er sannsynliggjort.

Nemnda kan videre ikke se at klager eller dødsboet har krav på erstatning etter bestemmelsene i standardforskriften kapittel 2 og 3. Det gjelder også kravet om dekning av utgifter i forbindelse med salg av bolig.

De etterlattes rettslige situasjon reguleres i sin helhet av bestemmelsene i standardforskriften kapittel 6. Kapitlets § 6-3 gir rett til erstatning for begravelseskostnader. De erstattes med 1/2 G. Selskapet har vist til at de etterlatte har fått utbetalt et á-kontobeløp fra NPE. Nemnda kan ikke se at selskapet med henvisning til denne á-kontobetaling kan unnlate utbetaling av erstatning for begravelseskostnader etter standardforskriften § 6-3. Nemnda bemerker videre at det ikke fremgår nærmere hva á-kontoutbetalingen fra NPE tar sikte på å erstatte utover at sen diagnostisering av sykdommen skal ha medført en forkortelse av forsikredes levetid med to år.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Klager og dødsboet gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Kaja de Vibe Mallin (nestleder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Mildrid Felland (selskapsrepresentant), Gro Farestedt (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingebjørg Kiil (forbrukerrepresentant).